

Nove knjige

László Trunkó (Hrsg.) unter Mitarbeit von Pál Müller, Tamás Budai, Gábor Csillag und László Koloszá

UNGARN: Bergland um Budapest, Balaton-Oberland, Südbakony

Sammlung Geologischer Führer 91
(ISBN 3-443-15073-X / ISSN 0343-737 X)

Knjižica je izšla leta 2000 pri založbi Gebrüder Borntraeger, Berlin Stuttgart v okviru zbirke geoloških vodnikov kot 91. zvezek. Zajema IX + 158 strani, 11 fotografij, 26 slik in 1 pregledni zemljevid. Natisnjena je v nemškem jeziku.

Območja okrog Budimpešte in hribovja severno od Blatnega jezera so geološko zelo zanimiva. Slednja so znana že iz časov klasičnih geoloških raziskav. Prva monografija tega območja je bila izdana že leta 1916. Geološki oris območja, ki ga je izdelal Lóczy, je aktualen še danes. Kasneje je sledilo veliko objav, med njimi že leta 1929 vodnik o pogorju Buda, katerega sta objavila Schafarzik in Vendl, ter kasnejši visokošolski učbenik F. Papp-a. Ta je zanimiv tudi za nas, saj se geološke strukture proti zahodu nadaljujejo v severovzhodno Slovenijo.

Geološki vodnik je sestavljen iz dveh, po obsegu enakih delov. Prvi del je pregledni, drugi pa obsega ekskurzijske poti. Vsebuje pa tudi obsežen seznam literature, stvarno kazalo ter geografski seznam, ki zelo poenostavijo njegovo uporabo.

Obsežen splošni del je razdeljen na štiri podpoglavja. Po kratkem pregledu preidejo avtorji na geološki opis posameznih litoloških in stratigrafskih enot in členov. Tretje podpoglavje zajema magmatizem, razčlenjen po geoloških obdobjih. V zadnjem podpoglavju pa je opisana tektonika in podan izvor Transdanubijske plošče. Celoten splošni del je pisan v razumljivem

in tekočem jeziku, tako da bralec dobi zelo jasno podobo geoloških dogajanj opisanega območja. Za lažje razumevanje teksta bi bilo priporočljivo imeti ob branju Buda prične karto območja, ki je vodnik nima.

Opis ekskurzijskih poti je zelo natančen. Prvi sklop enajstih poti zajema območje Budimpešte z okolico ter hribovji Pilis in Gerecse. Tu si je mogoče ogledati mezozojske in kenozojske sedimentne in vulkanske kamnine. Zaporedje plasti v pogorju Buda prične z zgornjetriasnim Budaörs dolomitom in nad njim razvitim Dachsteinskim apnencem. Na njih so diskordantno odloženi terciarni in kvartarni sedimenti. Jurske in kredne plasti so razvite v pogorju Gerecse. Poseben poudarek v vodiču so številni termalni in mineralni izviri v okolici Budimpešte.

Drugi sklop devetih ekskurzij zajema Balatonsko višavje in območje južnega Bakonya. V njem spoznamo mezozojske in kenozojske plasti, sedimente molase, granite, bazalni vulkanizem, boksite, paleokras in veliko naravno geotermalno jezero v Hevizu.

Bralec si mora posebej preskrbeti načrt Budimpešte in vsaj podrobnejši zemljevid (avtokarto) za ekskurzije okoli Blatnega jezera. V prosti prodaji pa obstajajo tudi topografske karte v merilu M=1:40 000. V vodniku je navedeno katere liste potrebujemo. Posamezne poti so izbrane tako, da jih je mogoče opraviti v enem dnevu, nekatere okrog Budimpešte z javnimi prevoznimi sredstvi ali peš, ostale pa z osebnim avtomobilom. Nobena od geoloških poti ne pogojuje uporabo terenskega vozila.

Zaradi povezanosti geoloških razmer in litostratigrafskih tipov s slovenskimi, je ta vodnik zanimiv pripomoček tudi za naše študente in geologe vseh profilov.

Peter Kralj